

Seminarie Duurzaam Bouwen:

Duurzame materialen voor de binnenafwerking kiezen

5 juni 2015

Leefmilieu Brussel

VERDERE INFORMATIE EN BESCHIKBARE TOOLS

Aanvullende informatie over duurzame materiaalkeuze

BRUXELLES ENVIRONNEMENT

IBGE - INSTITUT BRUXELLOIS POUR LA GESTION DE L'ENVIRONNEMENT

VERDERE REFERENTIES

Duurzame materialen voor de binnenafwerking

1. De labels en het Belgisch Koninklijk Besluit
2. EPD – Databank
3. MMG rekenmethode
4. Productfiches voor bouw- en aanpassingswerken
5. Aanvullende informatie over LCA

VERDERE REFERENTIES

Duurzame materialen voor de binnenafwerking

1. **De labels en het Belgisch Koninklijk Besluit**
2. EPD – Databank
3. MMG rekenmethode
4. Productfiches voor bouw- en aanpassingswerken
5. Aanvullende informatie over LCA

Het Belgisch Koninklijk Besluit “Emissies naar het binnenmilieu van bouwproducten”

Koninklijk besluit tot vaststelling van de drempelniveaus voor de emissies naar het binnenmilieu van bouwproducten voor bepaalde beoogde gebruiken

- ▶ **Betreft** : tegels, platen en panelen verhoogde vloeren en draagstructuren, vloerbekleding, coatings of filmvormende afwerkingslagen, betonvloeren, dekvloeren en droge dekvloersystemen, en elk met een bekleding afgewerkt oppervlak (met of zonder onderlaag), trappen en hellende platformen inbegrepen; lijmen voor soepele vloerbekleding, parket en verhoogde vloersystemen

Effectief:

- › In het eerste semester van 2015 voor nieuwe producten
- › In het eerste semester van 2016 voor producten reeds aanwezig op de markt

Link : Belgisch KB emissies:

http://economie.fgov.be/nl/binaries/projet_d_AR_%C3%A9missions_produits_de_construction_tcm325-173312.pdf

De labels op het vlak van VOS-emissies

• Het "GUT"- label

▶ Heeft betrekking op tapijten

- › Duits privélabel, opgericht in 1990, evolutie naar Europese organisatie rond 1995
- › Dekt de volledige levenscyclus van het product, van de grondstofwinning tot en met end-of-life
- › Een grote hoeveelheid producten op de markt beschikken over dit label
- › Jaarlijkse controle

▶ Eisen te voldoen:

- › Doeltreffend beheer van natuurlijke hulpbronnen en grondstoffen
- › Beheer van productie afval + recycleerbaarheid van het tapijt
- › Waterverbruik en -vervuiling over de hele levenscyclus
- › Energieverbruik
- › **Limietwaarden emissies in binnenlucht**

- › **Link:** http://www.pro-dis.info/about_gut.html?&L=3

De labels op het vlak van VOS-emissies

• Het “NATUREPLUS”-label

- ▶ **Betreft: alle bouwmaterialen en -producten**
  - Verf, pleisterwerk, vloerbekleding, plaatmateriaal, olie, behangpapier...
  - › Label gesticht in 2001, op vraag van Duitse materiaalproducenten
  - › Dekt de volledige levenscyclus van het product, van de grondstofwinning tot en met end-of-life
  - › In België vertegenwoordigd door VIBE vzw

- ▶ **Vereisten waaraan moet worden voldaan:**
  - › Elke productcategorie moet voldoen aan specifieke eisen, bovenop de algemene eisen van Natureplus.
  - › Zeer streng over alle indicatoren heen, gezondheidsimpact inbegrepen

- ▶ **Grenswaarden emissies:**
  - › Variabel per productcategorie, minstens gelijk aan EU Flower, en meestal strenger

- › **Lien** : Raadpleeg de website: <http://www.natureplus.org>

De labels op het vlak van VOS-emissies

• Het “BLAUE ENGEL”-label

▶ **Betreft: alle verbruiksgoederen**

→ Verf, pleisterwerk, vloerbekleding, plaatmateriaal voor wanden en plafonds, olie, vernis, behangpapier...

- › Label gesticht in 1978, beheerd door het Federaal Ministerie van Milieu
- › Dekt de volledige levenscyclus van het product, van de grondstofwinning tot en met end-of-life
- › Momenteel 12000 producten in 120 categorieën

▶ **Grenswaarden emissies:**

- › Variabel per productcategorie
- › Minstens gelijk aan EU Flower, en soms strenger

› **Link :** <http://www.blauer-engel.de>

De labels op het vlak van VOS-emissies

• Het “EMICODE”-label

► Betreft:

- Primers: watergedragen en niet-watergedragen
- Vloeibare adhesieven
- Nivellerende composieten op basis van cement of gips
- Mortels
- Vullers, strips en isolatie voor voegen
- Adhesieven (al dan niet in poedervorm) voor vloerbekledingen (alle soorten)
- Bevestigingen en onderlagen (o.m. akoestisch) voor vloerbekledingen
- Kleefband en folie
- Afwerkingsproducten voor hout

› Label gesticht in 1997, beheerd door het Federaal Ministerie van Milieu

› Beheerd door de GEV – *Association for the Control of Emissions in Products for Flooring Installation, Adhesives and Building Materials*

› **Zeer veeleisend label: uitstekende referentie**

› **Grenswaarden emissies** : Raadpleeg de website

› **Link** : <http://www.emicode.com>

De labels op het vlak van VOS-emissies

• Het Franse label "EMISSIONS"

► **Betreft:**

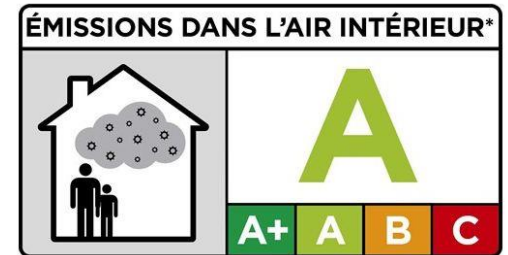
- › Vloer-, muur- en plafondbekleding
  - › Wand- en plafondsysteem
  - › Isolatie
  - › Ramen en deuren
  - › Lijmen, adhesieven, fixeermiddelen, afwerkingslagen...
- › Beheerd door het Franse Ministerie van Ecologie, Duurzame Ontwikkeling, Transport en Huisvesting (Besluit van 19 april 2011)

► **Aandachtspunten :**

- › De gegevens mogen rechtstreeks worden geleverd door de fabrikant, zonder externe controle
- › Kankerverwekkende, mutagene en giftige stoffen behoren niet tot het toepassingsgebied van dit besluit.

► **Grenswaarden emissies :** Raadpleeg de website

Link : <http://www.developpement-durable.gouv.fr/Chapitre-II-Industriels-comment.html>

VOS-EMISSIES DOOR AFWERKINGSMATERIALEN: Verdere informatiebronnen

- **Vergelijking van emissielabels (korte basis)**
<http://www.euofins.com/ecolabels-comparison.aspx>
- **WHO Guidelines for Indoor Air Quality, 2010**
http://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0009/128169/e94535.pdf
- « **Bâtiments, santé: le tour des labels** »
Suzanne Déoux & Claire-Sophie Coeudevez. Ed. Medieco, 2011
- « **Bâtir pour la santé des enfants** »
Suzanne Déoux. Ed. Medieco, 2010
- « **Le Guide de l'habitat sain** »
Suzanne et Pierre Déoux. Ed. Medieco, 2004
- « **La pollution intérieure des bâtiments** »
Dr. Suzanne Déoux, Ed Weka, 2002

VERDERE REFERENTIES

Duurzame materialen voor de binnenafwerking

1. De labels en het Belgisch Koninklijk Besluit
2. **EPD – Databank**
3. MMG rekenmethode
4. Productfiches voor bouw- en aanpassingswerken
5. Aanvullende informatie over LCA

EPD – DATABANK

EPDs : Environmental Product Declaration

- › Vermelden de impact van het product voor een reeks milieu-indicatoren die kan verschillen van de ene database tegen de andere.
- › Detailcijfers zijn beschikbaar, maar moeten geïnterpreteerd worden, waarvoor een LCA-tool nodig is en een analyse uitgevoerd door een professioneel
- › Ze zijn ook nuttig bij de evaluatie via certificatietools van materialen en via de ecolabels.

Vanaf 1 januari 2015 :

- › Moet een fabrikant die een milieuboodschap wil aanbrengen op zijn product eerst een levenscyclusanalyse laten uitvoeren;
- › deze gegevens (EPDs) moeten in een publiek toegankelijke centrale databank (europese) geregistreerd worden. De online lancering is voorzien voor mai 2015 : www.environmentalproductdeclarations.eu (nog niet actief).
- › **Buitenlandse databanken :**
- › INIES (Frankrijk – FDES- fiches): www.inies.fr
- › IBU - Institut Bauen und Umwelt (Duistland): <http://bau-umwelt.de>

VERDERE REFERENTIES

Duurzame materialen voor de binnenafwerking

1. De labels en het Belgisch Koninklijk Besluit
2. EPD – Databank
3. **MMG rekenmethode**
4. Productfiches voor bouw- en aanpassingswerken
5. Aanvullende informatie over LCA

MMG-REKENMETHODE

« Milieugerelateerde Materiaalprestatie van Gebouwen »

- ▶ **MMG : Milieugerelateerde Materiaalprestaties van Gebouw(element)en**
  - › Levenscyclusanalyse methodologie ontwikkeld door KUL, VITO, WTCB in opdracht van de OVAM, kenmerken van de Belgische bouwcontext
  - › Gebaseerd op Europese standards en International Reference Life Cycle Data Handbook (ILCD)
  - › Milieuprofielendatabank (115 gebouwelementenvarianten)
  - › **Rekentool voor deskundigen:** veelheid aan milieu-indicatoren, resultaten per bouwonderdeel en vergelijking van varianten van de bouwonderdeel afhankelijk van de toegepaste materiaal, met detail van de verschillende milieu-indicatoren en/of levenscyclusfasen
  - › Beslissingen op basis van geaggregeerde score (monetarisatie)
  - › Internalisatie van milieu-impact (“De vervuiler betaalt”)
- ▶ **Doelstellingen:**
  - › Vertaling naar de gebruikerspraktijk: architecten, bouwheren & lokale besturen en bouwmaterialenproducenten
  - › Vertaling naar beleidstoepassingen: criteria voor duurzaamheidsinstrumenten, bestekken en wedstrijdreglementen
- ▶ **Link:** www.ovam.be/materiaalprestatie-gebouwen
- ▶ **Contact :** OVAM - Roos Servaes : rserveaes@ovam.be

VERDERE REFERENTIES

Duurzame materialen voor de binnenafwerking

1. De labels en het Belgisch Koninklijk Besluit
2. EPD – Databank
3. MMG rekenmethode
4. **Productfiches voor bouw- en aanpassingswerken**
5. Aanvullende informatie over LCA

PRODUCTFICHES VOOR BOUW- EN AANPASSINGSWERKEN

- ▶ Productfiches ontwikkeld door Technum en VIBE voor het departement LNE van het Vlaams Gewest
- ▶ Doelstellingen:
  - › Uitwerken van gebruiksvriendelijke criteriafiches die praktische aanbevelingen en concrete criteria bevatten om binnen het wettelijk kader duurzaamheidseisen te stellen aan leveranciers en producenten
  - › Fiches bestemd voor de ondersteuning aan (Vlaamse) openbare besturen bij de aankoop van bouwproducten. Voorbeeld van eenvoudige bouw- of aanpassingswerken voor welke de criteria nuttig kunnen zijn: vervangen van ramen, binnenverbouwingen, plaatsen van een nieuwe raamopening...
- ▶ Productgroepen:
  - › Binnenverlichting, wandpanelen, harde vloerbekleding, zachte vloerbekleding, binnendeuren zonder glas, ramen en deuren met glas, verlaagde plafonds, dakbedekking, bekabeling
- ▶ Timing
  - › Studie in eindstadium. De eerste fiches zullen online geplaatst worden in het najaar 2015
- ▶ Link: <http://www.bestuurszaken.be/bouw-%20en%20aanpassingswerken>
- ▶ Contact : LNE – Team Interne Milieuzorg: imz@lne.vlaanderen.be

VERDERE REFERENTIES

Duurzame materialen voor de binnenafwerking

1. De labels en het Belgisch Koninklijk Besluit
2. EPD – Databank
3. MMG rekenmethode
4. Productfiches voor bouw- en aanpassingswerken
5. **Aanvullende informatie over LCA**

AANVULLENDE INFORMATIE OVER LCA

[avniR], PLATEFORME POUR L'ANALYSE DU CYCLE DE VIE

- Het platform [avniR] is een documentatiecentrum en een deskundigheidsplatform in samenwerkingsverband gericht op de integratie van levenscyclusanalyses in de ontwikkelingsstrategieën van economische actoren.
- Organisatie elk jaar van een congres LCM (in 2015 van 30 augustus tot 2 september in Bordeaux, Frankrijk):
<http://avnir.org/FR/LCM-2015-311.html>
- **Website – afdeling Gebouwen**
<http://avnir.org/FR/B-timent-et-ACV-369.html>

AANVULLENDE INFORMATIE OVER LCA

Global Guidance Principles for Life Cycle Assessment Databases

– a Basis for Greener Processes and Products

Publicatie van UNEP

- Basisrichtlijnen voor het opstellen van databanken bestemd voor levenscyclusanalyses, die essentiële data opnemen betreffende het verbruik van energie, van materialen, van grond, van water en betreffende emissies in het water, in de lucht en in de grond van een grote verscheidenheid aan processen, producten en materialen.
- Download mogelijk op volgende link (enkel in het Engels):
<http://www.unep.fr/shared/publications/pdf/DTIx1410xPA-GlobalGuidancePrinciplesforLCA.pdf>

